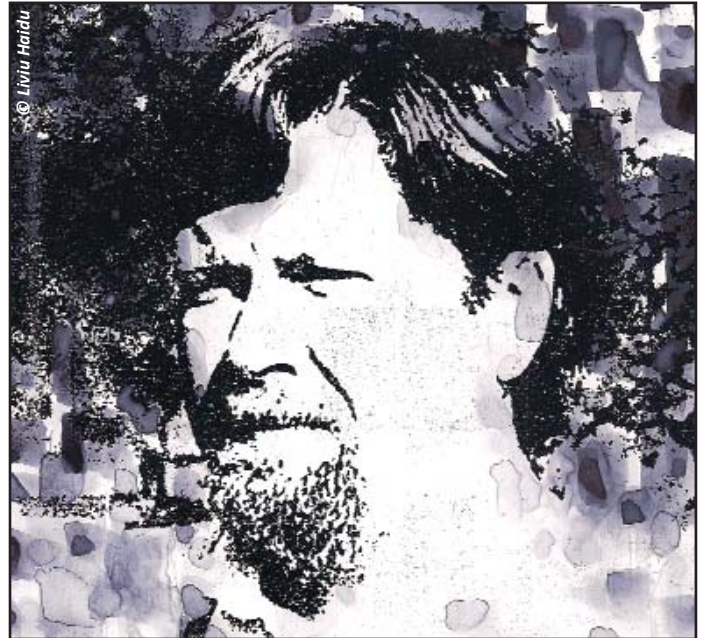


(N-)Am compus cântece patriotice

Îmi aduc aminte că pentru dosarul de admitere la secția compoziție muzicală a Conservatorului am fost nevoit, la mijlocul anilor '70, să comit un imn (*Eroii*) pe versurile unui recruta (din solidaritate, poate, pentru faptul că n-am îmbrăcat niciodată haina militară). S-a dovedit a fi unicul cântec patriotic pe care l-am zămislit într-o vreme în care, dacă perseverai în acest sens, te umpleai, frecvent, de bani și de o anume „notorietate”. Tema patriotismului a rămas însă o constantă a interogației personale în legătură cu modalitățile de compromitere a ei. În primul rând există mai multe ispite posibile: 1) exaltarea prin flatarea rudimentară a sentimentului de mândrie etnică; 2) nihilismul cu dezgustul lui imanent, ca paradox al urii de sine în care sălășluiește smogul depresiei naționale; 3) infantilismul pigmentat cu retorica stridențelor afective (prin șarje de pesimism cronic, umor negru și chiar auto-flagelare) ori, dimpotrivă, a manifestărilor onctuoase (gen „Cântarea României”) sau a evenimentelor-supapă (precum Cenaclul „Flacăra”). Toate cele trei ispite au iscat o adevărată cazuistică a neputinței, a cultului sfârșelii, această becisnică indispoziție sufletească ce se cade a fi surmontată prin re-gândirea proiectului național (dacă mai există așa ceva). În al doilea rând, compozitorii români au slujit prin creația lor trei paradigme de patriotism, care de care mai *chic* și mai de *bon ton* în „epoca de aur” a comunismului „biruitor”: A) Patriotismul *hard* cu întreaga lui panoplie de excese ale discursului eugenic. S-au însăilat, astfel, o sumedenie de producții sonore, în imensa majoritate a cazurilor, ultra-simpliste, în care se proslăvea atașamentul orb față de conducător, partid și, în cazul cel mai puțin penibil, de neam, alături de relansarea obsesiei neo-romantice a legăturii cu glia, pronunțându-se, în realitate, în favoarea organicismului etnicist. Ciudat fapt, dar atunci când la comisia corală a UCMR aduceai obiecții referitoare la puținătatea mijloacelor componistice din aceste cântece, erai imediat sancționat drept legionar, în răspăr cu realitatea conform căreia tocmai adepții „Gărzii de fier” venerau săculețul cu pământ și aspirația către o patrie strălucitoare ca „soarele sfânt de pe cer”. B) Patriotismul *soft* (sau *cool*) ce încuraja definirea sinelui individual și colectiv în termeni mai relaxați, mai cu perdea, revendicându-se genealogia non-participativă, separatistă. Chiar dacă redusă cantitativ, producția de atare imnuri a dezvoltat o anume rețineră afectivă sau temperamentală, mizând pe prestidigitatia unor compozitori abili, ce refuzau fetișismul aberant și compromișător. Au apărut, astfel, cântece „detimbrate” de patosul oficial, demantelate de demența cultului personalității, al aerului bolnav de stereotipii derizorii. În special lucrările predominant instrumentale au locuit această nișă a opțiunilor patriotice, textul, mai mult sau mai puțin (in)signifiant, nepunând problema filtrelor semantice ori a escamotărilor ideologice. C) Patriotismul *exclusiv*, axat pe forța clișeelelor tribale, ce emană, frecvent, aerul maladiv al rasismului biologizant ori seducția naționalismului furibund. Chiar și atunci când au căutat să evite capcana determinismului utopic, autorii de „scenarii sonore” exclusiviste și-au expus puseele de febră generalizată pe portative mânăjite cu diletantism și lipsă crasă de opțiuni estetice, sperând într-o fățarnică, ipocrită salvare etică. Nu de puține ori însuși ethosul muzicii era măsluit de incompetența autorilor care „turnau” mărețele împliniri ale socialismului în tonalități minore, dezolante, în timp ce



neîmplinirile erau „cântate” într-un mod major deopotrivă stenic și izbăvitor. Ca o contrapartidă, în deceniile de după '89 a apărut un al patrulea tip de patriotism, cabrat pe atrofierea speranței, pe constatarea frecventă a declinului iubirii de neam și țară, ajungându-se până acolo încât cantautorii (cel mai adesea, hiper-amatori), cu o luciditate sfâșiată de unduiri ale buneii-cuviințe, să înjure tot ce-i autohton. Un patriotism alimentat de ispita fatalismului ce pune răspicat în discuție conștiința apartenenței, favorizând carnavalul lubric, precum și mirările primitive. Cine se mai întreabă astăzi cum poți evita sentimentalismul searbăd, fără a cădea în extrema masochistă? În nici un caz compozitorii privați de o consistentă instrucție muzicală.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Eseu - Oare cum va mai suna muzica?...2-3

Academicianul George Enescu.....4-5

Œdipe de G. Enescu - o istorie.....6-10

Œdipe - discografia.....11

Festivalul “Enescu și Muzica lumii”.....12-13

“Vara magică” 2017.....14-17

Don Giovanni la ONB.....18

Aida la Verona.....24-25

Amara 50 - legenda continuă.....28-32

Loredana - ADOR.....33

Festivaluri folk.....34-35

Sanremo, istoria unui festival (III).....38-40

Pop-rock.....42-43

Corina Elena Badea.....44-46